

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดในการรวมกลุ่มของสตรีชาวไทพวน ในการผลิตงานหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมืองบ้านป่าแดง ตำบลหนองพยอม อำเภอดงพวน จังหวัดพิจิตร
2. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของกลุ่มสตรีชาวไทพวน ที่มีต่อการดำเนินธุรกิจการผลิตงานหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมืองบ้านป่าแดง ตำบลหนองพยอม อำเภอดงพวน จังหวัดพิจิตร
3. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของกลุ่มสตรีชาวไทพวนที่มีต่อการพัฒนากระบวนการผลิตงานหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมืองบ้านป่าแดง ตำบลหนองพยอม อำเภอดงพวน จังหวัดพิจิตร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านป่าแดง จำนวน 90 ครัวเรือน ซึ่งมีอาชีพทอผ้าพื้นเมืองจากจำนวนทั้งหมด 658 ครัวเรือน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์โดยแยกเป็น

1. แบบสอบถามที่มีเค้าโครง 3 ตอน 34 หัวข้อ
2. แบบสัมภาษณ์ที่มีเค้าโครงซึ่งเป็นการสัมภาษณ์โดยตรง โดยแยกรายละเอียดจากแบบสอบถามที่มีเค้าโครง

ซึ่งในแบบสอบถามไม่สามารถถามได้ครบถ้วน เนื่องจากผู้ตอบไม่สามารถกรอกแบบสอบถามได้จำนวนหนึ่ง ผู้วิจัยจึงได้สอบถามโดยอ้อมด้วยวิธีสัมภาษณ์ และศึกษาสังเกตโดยมีจุดประสงค์ที่จะได้รับคำตอบทางใดทางหนึ่งจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการมีส่วนร่วม

เนื่องจากมีคนที่รู้จักคุ้นเคยกันเป็นผู้นำไปพบกำนันตำบลหนองพยอม และผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 6 หมู่ที่ 7 เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ให้ทราบและขอให้อำนวยความสะดวก ให้ความปลอดภัยแก่ผู้วิจัยด้วย ช่วยทำให้การเก็บข้อมูลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ได้รับความร่วมมือจากประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นอย่างดี

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ในรูปแบบตาราง โดยใช้วิธีพรรณนา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากแบบสอบถามและจากการสัมภาษณ์ผู้รู้ในหมู่บ้านโดยตรง จึงขอสรุปผลการวิจัยเรื่องการศึกษาการรวมกลุ่มสตรีไทพวน บ้านป่าแดงในตำบลหนองพยอม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ดังนี้

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

เพื่อศึกษาแนวคิดในการรวมกลุ่มของสตรีชาวไทพวน ในการผลิตงานหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมืองบ้านป่าแดง ตำบลหนองพยอม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

บ้านป่าแดงเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองของตำบลหนองพยอม ซึ่งตำบลหนองพยอม มีทั้งหมด 9 หมู่บ้าน บ้านป่าแดงประกอบไปด้วย หมู่ที่ 1 (บ้านป่าแดงเหนือ) หมู่ที่ 6 (บ้านป่าแดงใต้) และหมู่ที่ 7 (บ้านป่าแดง) มีประชากรทั้งหมด 2,839 คน 658 ครัวเรือน หมู่บ้านป่าแดงนี้เกือบทั้งหมดเป็นชาวไทยเชื้อสาย “พวน” หรือเรียกกันทั่วไปในจังหวัดว่า “ลาวพวน” ในหมู่บ้านนี้อยู่กันด้วยความสงบสุข มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองประชาชนในหมู่บ้านอพยพมาจากประเทศลาวเมื่อประมาณร้อยกว่าปีมาแล้ว จึงตั้งหลักฐานอยู่ ณ หมู่บ้านแห่งนี้หลายชั่วอายุคน ซึ่งเมื่ออดีตตามคำบอกเล่าคนพวนชุดแรกที่อพยพเข้ามาตั้งรกรากอยู่ที่บ้านป่าแดงนั้น เล่าให้ฟังว่าการที่หมู่บ้านนี้ชื่อหมู่บ้านป่าแดง เพราะในช่วงประมาณหนึ่งร้อยปีที่ผ่านมา บริเวณเหล่านี้มีต้นไม้แดงเป็นจำนวนมากชาวบ้านจึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ้านป่าแดง แต่ในปัจจุบันไม้แดงในหมู่บ้านแทบจะไม่มีหลงเหลือให้เราเห็นเลย

การประกอบอาชีพของชาวบ้านป่าแดง ได้แก่ การทำนาเป็นส่วนใหญ่เวลาว่างก็ใช้วิชาความรู้ที่บรรพบุรุษได้สั่งสอนมาทอผ้าไว้ใช้ในครัวเรือน แต่การทำนานั้นมักประสบปัญหาเรื่องราคาผลผลิตที่ตกต่ำตรงกันข้ามกับต้นทุนในการผลิตที่สูงขึ้นในทุก ๆ ปี ทั้งยังมีโรคและแมลงศัตรูคอยรบกวน จึงอาจกล่าวได้ว่ารายได้จากการทำนาในปัจจุบันของชาวบ้านไม่เพียงพอ

ต่อการยังชีพ เมื่อประสบกับปัญหาเช่นนี้ชาวบ้านจึงต้องหาวิธีในการหาอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวอีกทางหนึ่งด้วย

การทอผ้า เป็นอีกอาชีพหนึ่งซึ่งได้รับความสนใจจากชาวบ้านอย่างมาก เนื่องจากโดยธรรมชาติของผู้หญิงชาวบ้านป่าแดงที่เกือบทุกคนทอผ้าเป็นกันอยู่แล้ว จึงมีส่วนในการตัดสินใจที่จะยึดอาชีพนี้เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว โดยสมัยก่อนการทอผ้าเพื่อจำหน่ายในหมู่บ้านนั้นต่างคนต่างทอต่างคนต่างขายจึงทำให้เกิดผลเสีย ได้แก่ การตัดราคากันเอง ไม่มีมาตรฐานที่แน่นอน และมักจะมีการขัดแย้งกันบ่อยครั้ง ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2523 ชาวบ้านจึงร่วมกันคิดที่จัดตั้งกลุ่มทอผ้าขึ้นและได้ขอการสนับสนุนจากสำนักพัฒนาชุมชน จากนั้นปีถัดมาคือปี พ.ศ. 2524 จึงได้มีการจัดตั้งศูนย์ทอผ้าอย่างเป็นทางการมีสมาชิก 30 คน และได้สร้างศูนย์ฝึกอชีพการทอผ้าพื้นเมืองบ้านป่าแดงขึ้นในปีเดียวกัน ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2538 สำนักงานสหกรณ์อำเภอตะพานหิน ร่วมกับสหกรณ์การเกษตรตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ได้สนับสนุนเงินงบประมาณ จำนวน 4,000 บาท ให้เป็นทุนดำเนินงานแก่กลุ่ม และได้จัดตั้งกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านป่าแดงมีสมาชิกแรกตั้ง จำนวน 60 ราย

ปัจจุบันสมาชิกในกลุ่มสตรีสหกรณ์ทอผ้าบ้านป่าแดงมีสมาชิกอยู่ 338 ราย ซึ่งส่วนใหญ่จะมีถิ่นกำเนิดที่บ้านป่าแดง ประกอบอาชีพทำนาและทอผ้าควบคู่กันไปด้วย คือ สามีและภรรยา ทำนาเมื่อว่างจากการทำนาภรรยาจะทอผ้าอยู่กับบ้าน โดยที่สามีจะช่วยในด้านการมัดหมี่และย้อมสี ในปัจจุบันการทอผ้าภายในหมู่บ้านจะทอผ้าเพื่อจำหน่ายเป็นส่วนใหญ่ ตามกล่าวมาโดยมากผู้ทอผ้าในหมู่บ้านจะเป็นผู้หญิงอายุตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป ระดับการศึกษาอยู่ที่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประสพการณ์ในการทอผ้านั้นตั้งแต่ 2 - 7 ปี ความรู้เรื่องการทอผ้าสืบทอดมาจากบรรพบุรุษและมีหน่วยงานทางราชการมาสอนให้

การรวมกลุ่มของสตรีทอผ้าพื้นเมืองบ้านป่าแดง เพื่ออนุรักษ์กรรมวิธีและเทคนิคในการทอผ้าด้วยมือที่ใกล้จะสูญสิ้นไปให้คงอยู่คู่กับท้องถิ่น ซึ่งการทอผ้านี้ถือเป็นอาชีพที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง ด้วยวัสดุที่มีในท้องถิ่นควรให้อนุชนรุ่นต่อไป ได้ศึกษาและสืบทอดเพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ภูมิปัญญาในการทอผ้าของชาวไทพวนบ้านป่าแดง ให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งแนวคิดในการรวมกลุ่มที่กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น ยังมีแนวคิดในการทำธุรกิจร่วมกันเพื่อทำให้ทางกลุ่มมีอำนาจในการต่อรองกับผู้บริโภค เพราะก่อนปี พ.ศ. 2524 การจำหน่ายผ้าทอในหมู่บ้านนั้นมักจะมีการขายตัดราคากันเองของผู้ทอ และชาวบ้านยังเผชิญกับการตัดราคาของพ่อค้าคนกลางที่เข้ามาซื้อผ้าทอในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านไม่ได้รับความเป็นธรรมเนื่องจากผ้าทอมีราคาต่ำกว่าความเป็นจริง และในส่วนของ การซื้อวัตถุดิบที่ใช้ในกระบวนการทอผ้า เช่น ด้ายเป็นต้น จะเป็นการที่ต่างคนต่างซื้อทำให้ไม่มีอำนาจต่อรองกับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายวัตถุดิบ และบ่อยครั้งมักจะมี ความขัดแย้งกันเกิดขึ้น ในการจำหน่ายผ้าทอของแต่ละคนภายในหมู่บ้านเพราะ

ต่างคนต่างขาย ต่อมาได้มีการจัดตั้งกลุ่มสำเร็จจึงมีผลทำให้สมาชิกมีแนวปฏิบัติที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้ทางกลุ่มมีอำนาจต่อรองกับผู้บริโภค พ่อค้าคนกลาง รวมไปถึงผู้ผลิตวัตถุดิบและยังสามารถสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านอีกด้วย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของกลุ่มสตรีชาวไทพวน ในการดำเนินธุรกิจการผลิตงานหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมืองบ้านป่าแดง ตำบลหนองพยอม อำเภอดงพวน จังหวัดพิจิตร

บทบาทหน้าที่ของกลุ่มสตรีชาวไทพวน ในการดำเนินธุรกิจการผลิตงานหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมืองบ้านป่าแดง ตำบลหนองพยอม อำเภอดงพวน จังหวัดพิจิตร คือ

1. บทบาทหน้าที่ในการวางระบบการทอผ้าของกลุ่มไว้ให้เป็นแนวปฏิบัติ โดยให้สมาชิกเครือข่ายสังกัดในหมู่บ้านทอผ้าตามใบสั่งซื้อ หรือตามตลาดที่ตนเองมีความชำนาญเสร็จแล้วนำมาขายที่ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตามที่ตกลงราคากันไว้ กล่าวคือ ทุกวันอังคารของทุกสัปดาห์ บรรดาสมาชิกจะนำผ้าที่ตนเองทอเสร็จมาส่งให้ทางศูนย์ตรวจสอบคุณภาพ โดยคณะกรรมการของกลุ่ม 9 คน คือนางราตรี ศรีนันท์กุล นางสังวร เหลืองสนิท นางยุพิน สมการ นางเบญจมาศ ผิวเพชร นางทองเฟื่อง ประปัญญา นางบุญธรรม กระเป๋าทอง นางทองสุข ทับทิมแดง นางกองแก้ว ขุมทองและนางบุญรอด ขุมทอง ทั้งหมดที่กล่าวมานี้มีหน้าที่ ดังนี้

นางราตรี ศรีนันท์กุล เป็นประธานกลุ่ม มีหน้าที่ดูแลการผลิต การจำหน่ายและกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกภายในศูนย์ทอผ้า

นางสังวร เหลืองสนิท เป็นรองประธาน มีหน้าที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ของประธานในกรณีที่ประธานไม่อยู่ เคยดูแลเรื่องการนำสินค้าไปโชว์ตามงานต่าง ๆ และมีหน้าที่เป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่บุคคลภายนอกอีกด้วย

นางยุพิน สมการ เป็นเลขานุการ มีหน้าที่หลักคือดำเนินงานในการติดต่อประสานงานกับองค์กรภายนอกศูนย์ในเรื่องต่าง ๆ และเป็นวิทยากรผู้ให้ความรู้ด้วย

นางเบญจมาศ ผิวเพชร เป็นเหรัญญิก มีหน้าที่หลักคือดูแลการเงินของกลุ่ม เป็นผู้ดูแลจัดการร้านจำหน่ายผ้าทอภายในหมู่บ้านป่าแดง และเป็นวิทยากรผู้ให้ความรู้ในเรื่องการทอผ้ากับบุคคลภายนอกด้วย

นางทองเฟื่อง ประปัญญา นางบุญธรรม กระเป๋าทอง นางทองสุข ทับทิมแดง นางกองแก้ว ขุมทองและนางบุญรอด ขุมทอง มีหน้าที่ดูแลศูนย์ฝึกอาชีพในด้านความสะอาดและการจัดการภายในต่าง ๆ

ดังที่กล่าวมา การตรวจคุณภาพของผ้าทอถ้าผ่านก็จะมีการจ่ายเงินสดตามราคาของผ้าชนิดนั้น ๆ ได้แก่ ผ้ามัดหมี่ธรรมดา 1 ชุดราคา 310 บาท ผ้ามัดหมี่สอดด้น 1 ชุดราคา 410 บาท ผ้ามัดหมี่ 4 ตะกอลธรรมดา 1 ชุดราคา 400 บาท และผ้ามัดหมี่ 4 ตะกอลสอดด้น 1 ชุดราคา 500 บาท แต่ถ้าไม่ผ่านทางคณะกรรมการจะทำการส่งกลับคืนผู้ทอทันที โดยมาตรฐานในการตรวจคุณภาพของผ้าทอจะอยู่ที่ฝีมือและลวดลายเป็นส่วนใหญ่ ในกรณีที่กลุ่มแม่บ้านนั้นมีความคิดริเริ่มในการสร้างลวดลายใหม่ ๆ ทางคณะกรรมการจะตรวจและให้ราคาโดยดูจากความประณีต และความยากง่ายของการทอประกอบเพิ่มเติมไปด้วย

2. บทบาทหน้าที่ในการดำเนินการด้านการตลาด ของกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านป่าแดง การดำเนินงานด้านการตลาดของกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านป่าแดง เน้นการดำเนินธุรกิจไปในเชิงรับมากกว่าเชิงรุก เพราะจะสังเกตได้จากในปัจจุบันผ้าทอของบ้านป่าแดงนั้น มีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จักของคนส่วนใหญ่ทั้งในด้านคุณภาพที่ดีเยี่ยม ลวดลายสวยงามและราคาไม่แพง ดังนั้น การดำเนินการตลาดของกลุ่ม จึงมีกลุ่มองค์กรภายนอกเข้ามาสั่งซื้อผลิตภัณฑ์จากภายในกลุ่มเองเป็นส่วนใหญ่ โดยข้อมูลทางการตลาดภายในปีที่ผ่านมาคือ ปี พ.ศ. 2546 นั้นมี ดังนี้

2.1 การจำหน่ายภายในศูนย์ทอผ้า โดยทางกลุ่มได้จัดให้มีร้านแสดงผลิตภัณฑ์ผ้าทอขึ้น ณ อาคารเลขที่ 274 หมู่ที่ 1 ตำบลหนองพยอม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ผู้สนใจจะมาซื้อสั่งหรือซื้อสินค้าด้วยตนเองที่นี้ โดยยอดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในปี พ.ศ. 2545 - 2546 นั้นเป็นจำนวนเงินถึง 510,402 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 60 ของยอดขายทั้งหมด

2.2 ตลาดต่างจังหวัดคือการนำผลิตภัณฑ์ไปแสดงตามที่ต่าง ๆ ตามคำเชิญจากองค์กรเอกชนและของภาครัฐนั้นเป็นการหาตลาดอีกอย่างหนึ่งของทางกลุ่ม เมื่อผู้ที่มาเที่ยวชมงานได้มาเห็นสินค้าและมีความสนใจ จึงได้ติดต่อสั่งซื้อจากเจ้าหน้าที่ที่คอยดูแลที่อยู่ในร้านนั้นต่อไป โดยส่วนใหญ่การออกร้านของทางกลุ่มจะเป็นงานเทศกาลของจังหวัดต่าง ๆ ทั้งยังเคยได้รับคำเชิญจากทางภาครัฐให้นำผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่ม ไปแสดงที่ศูนย์แสดงสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไปเทคนางนาอีกด้วย โดยในปี พ.ศ. 2545 - 2546 มียอดที่จำหน่ายได้ ประมาณ 297,735 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 35 ของยอดขายทั้งหมด

2.3 ตลาดภายนอกประเทศ เป็นตลาดที่มีใบสั่งซื้อผ้าทอตามแบบที่ชาวต่างประเทศกำหนดประเทศที่ส่งสินค้าไปจำหน่ายมากที่สุด คือประเทศญี่ปุ่น ยอดที่จำหน่ายได้ของปี พ.ศ. 2545 - 2546 ประมาณ 42,533 บาท คิดเป็นร้อยละ 5 ของยอดขายทั้งหมด

3. บทบาทหน้าที่ในการกำหนดชนิดและประเภทของผ้าทอพื้นเมือง ในปัจจุบันการกำหนดลวดลายของผ้าทอนั้น ส่วนใหญ่คณะกรรมการนำโดยนางราตรี ศรีนันท์กุล ซึ่งเป็นประธานกลุ่มจะเป็นผู้พิจารณาว่าในเดือนนี้กลุ่มแม่บ้านควรจะทอผ้าชนิดใด และลวดลายอะไร

แล้วจึงส่งการไปยังสมาชิกให้ทอมาส่งศูนย์ ซึ่งจากการวิจัยพบว่าหลักในการพิจารณาของคณะกรรมการในการเลือกที่ผลิตผ้าชนิดต่าง ๆ นั้นคือความต้องการของตลาดในระยเวลานั้น ๆ เป็นสำคัญ โดยผ้าทอที่ถูกค่านิยมสั่งจากศูนย์ผ้าทอพื้นเมืองบ้านป่าแดงในปัจจุบัน คือผ้ามัดหมี่ธรรมดา ผ้ามัดหมี่สอคลื่น ผ้ามัดหมี่ 4 ตะกอลธรรมดา และผ้ามัดหมี่ 4 ตะกอลสอคลื่น มีราคา ดังนี้

ผ้ามัดหมี่ทอมือ	1	ชุด	ธรรมดา	ราคาขาย	450	บาท	
ผ้ามัดหมี่ทอมือ	1	ชุด	สอคลื่น	ราคาขาย	550	บาท	
ผ้ามัดหมี่ทอมือ	4	ตะกอล 1	ชุด	ธรรมดา	ราคาขาย	600	บาท
ผ้ามัดหมี่ทอมือ	4	ตะกอล 1	ชุด	สอคลื่น	ราคาขาย	700	บาท

โดยลวดลายที่ถูกค่านิยมสั่งคือผ้าลายนกระจิบ ผ้าลายโบราณ ผ้าลายข้าวหลามตัด เป็นต้น

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของกลุ่มสตรีชาวไทพวน ในการพัฒนากระบวนการผลิตงานหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมืองบ้านป่าแดง ตำบลหนองพยอม อำเภอดงพวน จังหวัดพิจิตร บทบาทหน้าที่ของกลุ่มสตรีชาวไทพวน ในการพัฒนากระบวนการผลิตงานหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมืองบ้านป่าแดง ตำบลหนองพยอม อำเภอดงพวน จังหวัดพิจิตร สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. การพัฒนากระบวนการผลิตงานหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมืองบ้านป่าแดง ตำบลหนองพยอม อำเภอดงพวน จังหวัดพิจิตร ด้านประเภทของลวดลายผ้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่ากระบวนการผลิตงานหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมืองบ้านป่าแดงตำบลหนองพยอม อำเภอดงพวน จังหวัดพิจิตร นิยมที่จะทอผ้าด้วยลวดลายพื้น ๆ เป็นรูปเรขาคณิต เช่น ลายข้าวหลามตัด ลายพื้นไทย ลายสามกษัตริย์ ลายพญานาค ลายกระจิบ และลายอื่น ๆ ลวดลายต่าง ๆ ที่นำมาทอลงบนผืนผ้า ส่วนใหญ่มีผู้สอนให้และถูกคัดลอกแบบให้และทำตามกัน เป็นเอกลักษณ์ของตนเองก็มี จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกลุ่มสหกรณ์ทอผ้าจึงทราบว่าเรื่องลวดลายนั้น ไม่มีการตายตัว เมื่อสมาชิกคนใดทอผ้ามาโดยคิดประดิษฐ์ลายใหม่ก็จะมี การตรวจสอบผ้า พิจารณาจากความละเอียดซับซ้อนของลวดลายบนผ้าผืนนั้น โดยจะร่วมกัน ปรึกษาระหว่างกลุ่มของคณะกรรมการว่าผ้าผืนดังกล่าวควรจะมีราคาเท่าใด

2. การพัฒนากระบวนการผลิตงานหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมืองบ้านป่าแดง ตำบลหนองพยอม อำเภอดงพวน จังหวัดพิจิตร ด้านประเภทของวัตถุดิบที่นำมาผลิตผ้าทอ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าประเภทของวัตถุดิบที่นำมาผลิตผ้าทอพื้นเมืองบ้านป่าแดง ตำบลหนองพยอม อำเภอดงพวน จังหวัดพิจิตร แทบไม่มีผู้ปั่นฝ้ายมาทอผ้าเองแล้ว ซึ่งส่วน

ใหญ่จะซื้อเส้นใยสำเร็จรูปมาทอผ้ากัน ซึ่งจะทอเป็นผืนผ้าแล้วนำไปจำหน่าย โดยการทอเพื่อใช้
เองนั้น

มีจำนวนที่น้อยมาก

สำหรับการซื้อเส้นใย สีที่ซื้อส่วนมากจะซื้อแล้วนำมาผสมเองตามความพอใจและ
ตามที่ลูกค้าสั่งเครื่องมือทอผ้าที่นำมาใช้ในหมู่บ้านมีราคาแพงแตกต่างกันออกไปหลายแบบ โดย
มีราคาต่ำสุด 2,000 บาท และสูงสุด 10,000 บาท ที่นิยมใช้มากที่สุด ได้แก่ เครื่องมือที่มีราคา
4,000 - 5,000 บาท ส่วนเส้นใยที่ใช้ทอนั้นใช้แตกต่างกัน ถ้าคุณภาพดีราคาจะสูง ถ้าคุณภาพ
ปานกลางราคาจะต่ำ มีราคาตั้งแต่ 12 บาท ถึง 30 บาทต่อหลอด ส่วนราคาสีที่นำมาซื้อเส้นใยมี
สีสำเร็จรูปจำหน่าย โดยเฉพาะมีราคาลดหล่นลงไป แพงสุดราคาห่อละ 10 บาท และต่ำสุดราคา 5
บาท สำหรับราคาไหมประดิษฐ์ที่หมู่บ้านใช้กันอย่างแพร่หลาย ในปัจจุบันคือไหมประดิษฐ์ที่ซื้อมา
จากร้านขายส่งในอำเภอตะพานหินในราคาโหลละ 15 บาท คือหนึ่งถุงมี 76 ไจ ขายในราคา 1,510
บาท มาใช้ทอกัน และผู้วิจัยยังพบว่าการพัฒนากระบวนการผลิตงานหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมืองบ้าน
ป่าแดงนั้น ส่วนใหญ่จะอยู่ในขั้นตอนของการเลือกซื้อไหมประดิษฐ์ โดยพิจารณาจากคุณภาพ
ของเส้นใยเป็นหลัก ถัดมาคือการร่วมกันสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านการมัดหมี่และย้อมสี กล่าวคือมี
การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันจนเกิดเป็นความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมา จะเห็นได้จากชาวบ้านที่นี่
ทำการมัดหมี่ ย้อมสี โดยใช้สีที่มีคุณภาพผสมผสานกับเทคนิคการผสมสีและกรรมวิธีที่พิถีพิถัน
ก่อให้เกิดความสวยงามวิจิตรและความคงทน ซึ่งผ้าที่ทอออกมาจะมีคุณภาพเป็นที่ต้องการของ
ตลาดต่อไป

การทอผ้าพื้นเมืองของชาวบ้านป่าแดงนั้นนิยมทอผ้า โดยไม่เลือกประเภทว่าจะ
นำไปใช้อะไรแล้วผู้สั่งทอจะนำไปตัดเย็บทำ เสื้อชุดทำงาน ชุดงานพิธีการต่าง ๆ ในหมู่บ้านจะทอ
ผ้า สำหรับใช้ในครอบครัวเพียงเล็กน้อย เพราะผ้าสำเร็จรูปเริ่มเข้ามามีบทบาทในกลุ่มวัยรุ่นและ
กลุ่มวัยรุ่นนี้จะไม่ยอมใช้เสื้อผ้าที่ทอมาใช้ในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะทอเพื่อนำไปขายเองมากกว่า

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการรวมกลุ่มของสตรีชาวไทพวนในการผลิตงานหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมือง :
กรณีศึกษาการจัดตั้งศูนย์ทอผ้าบ้านป่าแดง ตำบลหนองพยอม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
ได้ข้ออภิปราย ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของบ้านป่าแดง ประชากรของบ้านป่าแดงส่วนใหญ่สืบเชื้อสายมาจาก
บรรพบุรุษในสปป.ลาว โดยเรียกกันว่า “ลาวพวน” แต่ปัจจุบันทุกคนมีสัญชาติไทยและมี

บัตรประชาชนกันทุกคน สมาชิกของกลุ่มทอผ้าส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปานกลางจบหลักสูตรภาคบังคับในโรงเรียนประจำตำบล ในปัจจุบันหมู่บ้านป่าแดงมีวัฒนธรรมความเชื่อเฉพาะในหมู่ตนเองคงเหลือให้เห็นอยู่น้อยมาก มีประเพณีเก่าแก่ที่ยังถือปฏิบัติกันอยู่จนถึงปัจจุบัน คือ ประเพณีกำฟ้า ซึ่งถือได้ว่าเป็นประเพณีของชาวไทพวนโดยเฉพาะ จะทำพิธีปีละหนึ่งครั้งในเดือน 3 ซึ่งแทบจะทุกคนในหมู่บ้านหรือแม้จะอยู่ต่างถิ่นก็จะกลับมาบ้านเพื่อร่วมพิธีนี้

อาชีพหลักของชาวบ้านป่าแดง คือการทำนา การทอผ้าพื้นเมืองเป็นอาชีพและรับจ้างทั่วไป จากการได้ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาในพื้นที่เป็นเวลานาน สังเกตได้ว่าแทบทุกครัวเรือนจะมีเครื่องทอผ้าอย่างน้อย 1 เครื่อง ตั้งอยู่ใต้ถุนบ้านและมีผู้หญิงวัยกลางคนกำลังนั่งทอผ้าอยู่เกือบจะทุกบ้าน ส่วนผู้ที่ที่เป็นสามีจะช่วยภรรยาข้อมและมัดหมี่ในยามว่างจากการทำนา

สาเหตุและแรงจูงใจหลัก ที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านป่าแดงขึ้นนั้น คือ การขาดแคลนรายได้เพื่อการดำรงชีพของครอบครัว เพราะการทำนาเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการยังชีพ ในด้านการจำหน่ายผ้าทอเกิดการแข่งขันระหว่างสมาชิกภายในหมู่บ้านป่าแดงเอง และทางหมู่บ้านป่าแดงเอง ต้องการให้ทางรัฐบาลได้เข้ามาส่งเสริมในส่วนของความรู้ด้านการทอผ้าเพิ่มเติมอีกด้วย สิ่งเหล่านี้คือปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันขึ้น

ในปัจจุบัน ผ้าทอบ้านป่าแดงกำลังเป็นที่นิยมของคนทั่วไปทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด ในอดีตการทอผ้าที่บ้านป่าแดงไม่มีความประณีต ความสวยงาม คำนึงถึงแต่การนำไปใช้งานเพียงอย่างเดียว แต่ปัจจุบันมีการส่งเสริมให้ทอผ้าสำหรับจำหน่ายเป็นสินค้าประจำหมู่บ้านและรวมไปถึงเป็นสินค้าประจำจังหวัดด้วย ซึ่งได้สร้างรายได้ให้กับตนเองและจังหวัดเป็นจำนวนมากพอสมควรในแต่ละปี

2. การรวมกลุ่มของสตรีชาวไทพวนบ้านป่าแดง ในการทอผ้าขึ้นสาเหตุหลักมาจากความต้องการที่จะหารายได้เสริมให้กับครอบครัวของตนเอง เพราะการทำนาเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อความต้องการอุปโภคบริโภคภายในครัวเรือน ยิ่งถ้าครอบครัวใดมีบุตรหลานที่อยู่ในวัยเรียนแล้วจะทำให้ต้องมีภาระในการใช้จ่ายสูงขึ้น ดังนั้น การทำนาและทอผ้าควบคู่กันไปจะมีผลทำให้เกิดการสร้างรายได้เสริมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในหมู่บ้าน จากปัจจัยเบื้องต้นทำให้ทราบถึงสาเหตุในการยึดอาชีพทอผ้าของบรรดาแม่บ้านในหมู่บ้าน แต่การประกอบอาชีพทอผ้าของชาวบ้านยังได้เกิดปัญหาขึ้นอีกกล่าวคือ เมื่อจำหน่ายจะถูกพ่อค้าคนกลางกดราคาทำให้ผ้าทอมีราคาต่ำกว่าความเป็นจริง ดังนั้น ชาวบ้านต้องลดต้นทุนการผลิตลงเพื่อความอยู่รอด ส่งผลให้ผ้าทอที่ได้มีคุณภาพต่ำลงด้วย ชาวบ้านจึงเกิดแนวคิดที่จะจัดตั้งกลุ่มทอผ้าขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาลำเลียงกันกระทั้งในปี พ.ศ. 2524 ได้มีการร่วมกันจัดตั้งกลุ่มทอผ้าโดยทางสำนักพัฒนาอำเภอตะพานหิน ได้เข้ามาสนับสนุนทั้งด้านความรู้และสถานที่ประกอบการฝึกอบรมคือได้สร้าง

อาคารศูนย์ทอผ้าและร้านจำหน่ายสินค้าให้กับทางกลุ่ม ในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของกลุ่ม จะกระทำผ่านศูนย์ทอผ้า กล่าวคือให้บรรดาสมาชิกใช้ศูนย์ทอผ้าเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน นั้นเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้สร้างประโยชน์อย่างใหญ่หลวงให้กับชาวบ้านป่าแดง เมื่อเราสังเกตให้ดี จะพบว่าการรวมกลุ่มกันกระทำกิจกรรมของชาวบ้านนั้น จะประสบผลสำเร็จไม่ได้ถ้าปราศจากความสามัคคีซึ่งสิ่งนี้ถือเป็นคุณลักษณะเฉพาะของชาวพวนทั้งหลาย และส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มทอผ้ายังคงดำเนินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยที่รายได้จากการทอผ้าของบรรดาสมาชิกนั้น ถือได้ว่าเพียงพอต่อความต้องการในระดับหนึ่ง ซึ่งจากการให้ข้อมูลของชาวบ้านป่าแดงนั้นแต่ละคนยังคงต้องการให้ภาครัฐเข้ามาสนับสนุน ในด้านการตลาดให้กับทางกลุ่มมากกว่าที่เป็นอยู่ ด้วย เพราะสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยอดขายผ้าทอของทางกลุ่ม ส่วนใหญ่จะเป็นจำหน่ายด้วยตัวเองภายในศูนย์ทอผ้าที่ตำบลหนองพยอม การจำหน่ายไม่มีความแน่นอนกำหนดเองไม่ได้ซึ่งในจุดนี้ถ้าภาครัฐเข้ามาส่งเสริมอย่างจริงจังแล้ว คาดว่าจะทำให้เกิดผลดีกับชาวบ้านป่าแดงจากเดิมที่เป็นอยู่

3. การดำเนินงานภายในกลุ่มจะในรูปแบบของสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์ออมทรัพย์ ในปัจจุบันทางกลุ่มมีสมาชิกอยู่ 338 คน มีหุ้นอยู่ 311 หุ้น คณะกรรมการชุดปัจจุบันแต่ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2544 มีกรรมการทั้งหมด 9 คน โดยที่แต่ละคนนั้นมีหน้าที่ในบริหารงานภายในกลุ่ม แตกต่างกันไป โดยมีนางราตรี ศรีนันท์กุล เป็นประธาน ทำหน้าที่ดูแล การผลิต การขายและ กิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกภายในกลุ่ม นางสังวร เหลืองสนิทรองประธาน และนางยุพิน สมการ มีหน้าที่เป็นวิทยากรผู้ให้ความรู้ในเรื่องการทอผ้ากับบุคคลภายนอก นางเบญจมาศ ผิวเพชร เป็นเหรัญญิกมีหน้าที่ดูแลในด้านการขายและการเงินของกลุ่ม ส่วนนางทองเฟื่อง ประปัญญา นางบุญธรรม กระเป่าทอง นางทองสุข ทับทิมแดง นางทองแก้ว ขุมทอง และนางบุญรอด ขุมทอง มีหน้าที่ดูแลศูนย์ฝึกอาชีพในด้านความสะอาดและการจัดการภายในต่าง ๆ

4. ลวดลายของผ้าบ้านป่าแดงนั้น ลวดลายผ้าจะคล้ายคลึงกับผ้าพื้นเมืองในท้องถิ่นอื่น ๆ ของประเทศไทย ได้แก่ ลายดอกไม้มลายเรขาคณิตและลายสัตว์ต่าง ๆ แต่ลายผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์ของป่าแดงที่แถบทุกหลังคาเรือนสามารถที่จะทอได้และมีความสวยงามคือ ผ้าทอลายโบราณและลายนกกระเจี๊ยบพวง ซึ่งผ้าทอลายนี้ทางจังหวัดได้ยกย่องและชมเชยให้เป็นผ้าทอพื้นเมืองลายประจำจังหวัดพิจิตรলেখที่เดียว ซึ่งผ้าทอลายดังกล่าวเป็นลายที่บรรพบุรุษชาวพวนได้ถ่ายทอดลูกหลานมายาวนานหลายชั่วอายุคนแล้ว ส่วนผ้าลวดลายแปลกใหม่ ๆ ที่ตลาดภายนอกกำลังเป็นที่นิยมในขณะนี้คือผ้าลวดลายคิดค้นโดยกลุ่มชาวป่าแดงเมื่อปี พ.ศ. 2546 การสร้างสรรค์ลวดลายผ้าทอลายใหม่กำลังพัฒนาไปเรื่อย ๆ แต่ในทางกลับกันชาวบ้านป่าแดงก็ยังช่วยกันอนุรักษ์สิ่งล้ำค่าที่คนในอดีตสั่งสมและพยายามที่จะสืบทอดให้กับคนรุ่นลูกหลานต่อไป

5. ในสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน คือ ปี พ.ศ. 2547 เศรษฐกิจของประเทศไทยภายใต้การบริหารงานของท่าน พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นั้นถือว่าสภาพโดยรวมของเศรษฐกิจนั้นดีขึ้นมากกว่า ปี พ.ศ. 2540 - 2541 มาก มีผลทำให้เกิดการจ้างแรงงานในทุกพื้นที่ของประเทศ อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยในขณะนี้ขาดแคลนแรงงานเลยทีเดียว สิ่งเหล่านี้มีผลกระทบโดยตรงต่อการสานต่อภูมิปัญญาการทอผ้าของชุมชนบ้านป่าแดง เพราะแรงงานในหมู่บ้านทั้งหญิงชายวัยรุ่นต่างมุ่งที่จะเข้าไปหางานทำในเมืองกันหมด อันจะเห็นได้จากเมื่อผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาหาข้อมูลภายในหมู่บ้านจะมีเพียงเด็กเล็ก เด็กในวัยเรียนและคนมีอายุที่อยู่ทอผ้าเท่านั้น สิ่งเหล่านี้อาจจะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้ภูมิปัญญาของชาวบ้านป่าแดงค่อย ๆ หายสาบสูญไปก็เป็นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ในด้านการผลิตควรส่งเสริมให้ผู้ทอผ้าลดขั้นตอนการผลิตบางส่วนลง เช่น คิดค้นหาวิธีการผลิตเครื่องมือทอผ้าให้ผู้ทอผ้าใช้กำลังน้อยลง ลดความเหนื่อยล้าของร่างกาย จะทำให้การผลิตในแต่ละวันได้ปริมาณผ้าทอมากขึ้น
2. ความร่วมมือกับทางราชการ หน่วยงานต่าง ๆ เช่น แรงงานจังหวัด สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน พัฒนาชุมชนอุตสาหกรรมจังหวัด พาณิชย์จังหวัด องค์การเอกชน ควรเข้ามาให้การสนับสนุนส่งเสริมเพื่ออนุรักษ์การทอผ้าพื้นเมืองในหมู่บ้านนี้ และประการสำคัญควรยกเว้นการเก็บภาษี
3. การสืบต่อภูมิปัญญาทางด้านการทอผ้า กระทรวงศึกษาธิการควรสนับสนุนและส่งเสริมให้โรงเรียนในหมู่บ้านนี้ซึ่งมีแห่งเดียวคือโรงเรียนบ้านป่าแดง จัดหลักสูตรการทอผ้าให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นอย่างแท้จริง สนับสนุนด้านงบประมาณให้ เนื่องจากโรงเรียนบ้านป่าแดงเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ป.5 - ป.6) สามารถเรียนวิชาการทอผ้าได้ จึงคาดหวังได้ว่าผู้ทอผ้าบ้านป่าแดงรุ่นใหม่จะมีความรู้สูงขึ้นในอนาคต การพัฒนาการทอผ้าด้านต่าง ๆ น่าจะทำให้ได้ดีกว่าปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาในเรื่องการรวมกลุ่มของสตรีชาวไทพวนในการทอผ้าพื้นเมืองบ้านป่าแดง โดยภาพรวมเท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะได้มีการศึกษาเพิ่มเติม เช่น

1. การศึกษากรรมวิธีการทอผ้าพื้นเมือง และรวมไปถึงการสร้างสรรค์ลวดลายผ้าทอต่าง ๆ ด้วย
2. การศึกษาเปรียบเทียบผ้าทอพื้นเมืองชาวไทพวนบ้านป่าแดงจังหวัดพิจิตรกับผ้าทอพื้นเมืองชาวไทพวนของจังหวัดอื่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่